

V. Városunk vezetékes telefonhálózata az épületek tetőzete fölött

1912-ben a Rákóczi fejedelem útja 24. számú épületről, a postapalotáról¹ nyugati irányban a Rákóczi fejedelem útja 22. számú² plébánia épületen lévő *kétlábú acélső tetőtartóra* csatlakoztak a légvezetékek, majd a római katolikus templomot és a Templom³ (ma: Szabó Lőrinc utca) utcát felülkeresztették. Az első képen látható *háromlábú acélső tetőtartó* első, harmadik és ötödik tetőből kinyúló része az *acélső*, második és negyedik kinyúló része a telefonközpontba történő *kábel* *levezetés* volt.

¹ Képeslap, kl 127.2

² Képeslap, Ht 116.

³ 1958 előtt volt Templom utca.

A Rákóczi fejedelem útja 18. szám alatti⁴ takarékpénztár épület tetőzetén – a katolikus templom biztonságos felülkeresztezése érdekében – igen magas *kétlábú acélső tetőtartót* kellett építeni annak idején.

A légvezetékes távbeszélő áramkörök az épületek feletti magasságokban a mai városháza,⁵

⁴ Képeslap, Ht 1XXI.

⁵ Képeslap, Ht 298.

majd a megyeháza⁶ tetőzetén lévő *kétlábú acélső tetőtartóra* csatlakoztak. Megállapítható, hogy a *távbeszélő vezetéktartók* már ebben az időben is teljes egészében vezetékekkel leterheltek voltak.

A távbeszélő *vezeték nyaláb* hosszú fesztávolsággal a megyeháza és a törvényszék épülete közötti park fölött, keresztezve a Bercsényi utcát, közvetlenül a törvényszék⁷ épületére csatlakozott.

⁶ Képeslap, Ht 135.

⁷ Képeslap, kl 067.

Majd a törvényszék és a Nádor utca közötti földszintes ház magas *egylábú acélső tetőtartója* következett. (A fénykép a későbbi AKÖV felől készült)⁸

A Nádor utca keresztezése után a vitézi ház tetőzetén lévő *egylábú acélső tetőtartóról* a távbeszélő *légvezetékes áramkörök* átcsatlakoztak a Kóvári út 1. számú épület előtti *támfával* megtámasztott távbeszélő oszlopra.⁹ Az oszlopra már csak 6 távbeszélő ellátását biztosító légvezeték érkezett.

⁸ Fotó: Balassagyarmat anno.

⁹ Képeslap, Ht 205.

A Rákóczi fejedelem útja 24. szám alatti postapalotáról keleti irányban – a kórház irányában – is létezett az épületek tetején *távbeszélő légvezetékes hálózat*. A légvezetékes áramkörök keresztelték a Mikszáth Kálmán utcát.¹⁰ Volt egy lecsatlakozó irány a Mikszáth Kálmán utca páros oldalán a meglévő épületek tetőzete felett, majd tovább, már telefonoszlopokon a Trianon utáni országhatárig.

A légvezetékes irány haladt tovább, majd a Mária Valéria Közkórház épületének *acélső tetőtartóján* ért véget.¹¹

A központból induló kábelek a Rákóczi fejedelem út 24. és a 33. számú épületek padlásterében elhelyezett két kábelvégződéshez, az ún. *kábelvég elzárókhöz* csatlakoztak, majd a két *kiindulási acélső tetőtartóról légvezetéként* indultak az évek során egyre szaporodó légvezetékek a végpontok felé.

¹⁰ Fotó: Vojtkó István.

¹¹ Fotó: Balassagyarmat anno.

A Rákóczi fejedelem útja mind páros, mind páratlan oldali épületein az előfizetői légvezetékes áramkörök továbbvezetése érdekében megépültek az *acélső tetőtartók*, amelyekről az előfizetői távbeszélő légvezetékes áramkörök ágaztak le. Ekkor kezdődhetett meg városunkban is a távbeszélő légvezetékes hálózat kornak megfelelő rohamos fejlődése.

A postapalotában lévő távbeszélő központból a földalatti telefonkábel a szemben lévő Rákóczi fejedelem útja 33. számú¹² épület tetőzetén lévő *háromlábú acélső tetőtartóhoz* csatlakozott (ez volt a Sirmann elosztó). Ide összpontosultak a páratlan oldal és az állomás felől a távbeszélő és a távíró légvezetékek. A képeken bemutatható, hogy a páratlan oldali *acélső tetőtartós légvezetékes hálózat* a páratlan oldalon a Rákóczi fejedelem útja 33. számú épületéről indult, s haladt tovább nyugat felé a páratlan oldali épületeken a vasútállomás felé, másrészt kelet felé a Kossuth Lajos utca felé. Ezen az irányon nemcsak előfizetői légvezetékes áramkörök üzemeltek, hanem itt érkeztek a légvezetékes helyközi (inter) áramkörök az előzőekben leírtak szerint az új postapalotával szembeni épületig.

Nyugat felé az *acélső tetőtartó irány* keresztülhaladt a Teleki László utca 2 számú épület tetőzetén,¹³ majd a Rákóczi fejedelem út 25. számú épületen folytatódott. Volt leágazása a Teleki László utcába.

¹² Képeslap, Ht 318.

¹³ Képeslap, Ht 284.

Az *acélső tetőtartó irány* áthaladt a korabeli Nemzeti Szálloda,¹⁴ majd Római Katolikus Elemi Leány Iskola épületein¹⁵ épített *kétlábú acélső tetőtartókon*.

¹⁴ Képeslap, Ht 124.

¹⁵ Képeslap, Ht 143.

Az irány keresztelte a *Scitovszky János* a mai Bajcsy-Zsilinszky Endre utcát, majd a *Rák-szálló* épületén lévő *kétlábú acélső tetőtartóra* csatlakozott. (A kép a korabeli *Állami Polgári Leány Iskola* felől készült.)

Az irány *Állami Polgári Leány Iskola* épületén¹⁶ megépített, ugyancsak *kétlábú acélső tetőtartón* keresztül haladt tovább.

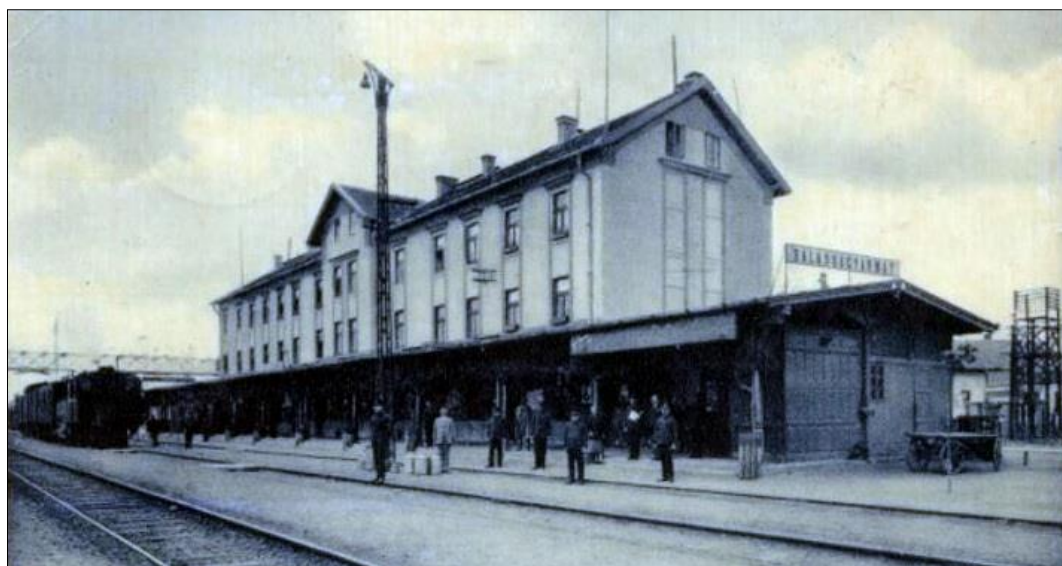

¹⁶ Képeslap, Ht 136.

A *Scitovszky János* a mai Bajcsy-Zsilinszky Endre utca páratlan számosságú épületei tetőzetén tovább haladva az irány a saroképületről csatlakozott a vasútállomás távbeszélő oszlopaiba.¹⁷

A vasút északi oldalán a vasút vonalával párhuzamos *Vasút* utcában, a vasútállomás északi oldala előtt megépített négyes magas telefon oszlopból álló oszlopra csatlakoztak az épületek tetőzetéről – telefonközpont felől jövő – légvezetékek.¹⁸ (A kép jobb szélén látható a négy összeépített telefon oszlop)

¹⁷ Fotó: Balassagyarmat anno.

¹⁸ Fotó: Balassagyarmat anno.

A Rákóczi fejedelem útja 33. számú épületről nemcsak a vasútállomás felé, hanem keleti-déli irányban is létezett az épületek tetőzetén *távbeszélő légvezeték hálózat*. A Kossuth Lajos utcai elágazástól az utca páratlan oldali épületeinek tetőzetén létesült a *légvezeték acélső tetőtartó irány* másik ága. Az alábbi képen látható Kossuth Lajos utca 1. számú,¹⁹

majd tovább a 7. számú²⁰ épületen lévő *kétlábú acélső tetőtartó*n a Teleki László utcát és a Deák Ferenc utcát keresztezve ugyanilyen tartókon haladt a vonal az utca páratlan oldali épületein.

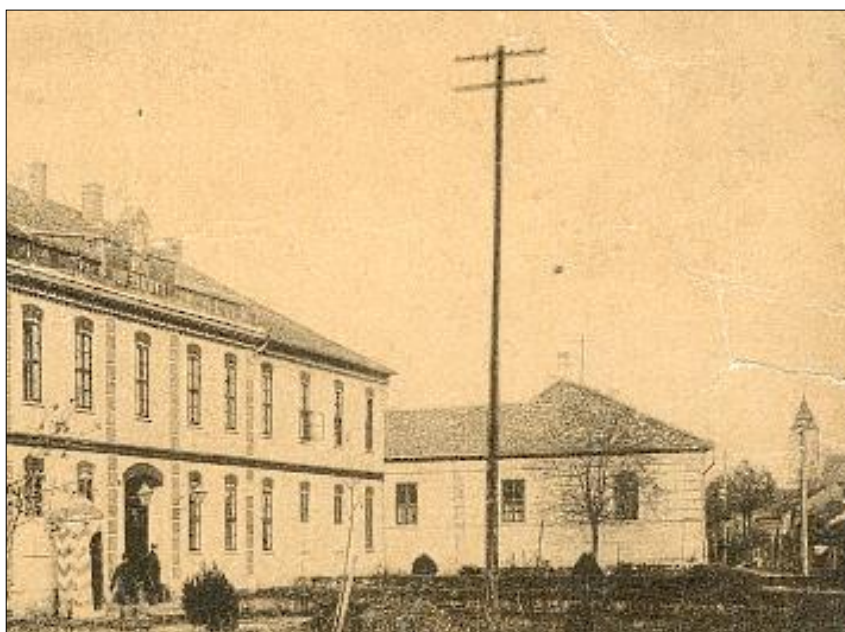
¹⁹ Képeslap, Ht 79.

²⁰ Képeslapok, K 23. a.

A Kossuth Lajos utca és a Deák Ferenc utca kereszteződésében az alábbi képen látható, félig lebontott épületen – a korábbi posta, táviráda, telefonközpont épületén – lévő *kétlábú acélső tetőtartón* haladt tovább a vonal a vasútállomás felé.²¹

A M. Kir. Honvédlaktanya előtt a vonal egy korabeli távbeszélő oszlopra²² csatlakozott. (Távolabb a Szügyi utca²³ - Laktanya utca²⁴ földszintes sarok épületén halványan látszik az utolsó *egylábú acélső tetőtartó*.) Nagyon ritkán, mint például a M. Kir. Honvédlaktanya előtt is, az épületek közötti foghíjak áthidalására a távíró vonalnál használatos oszlopot alkalmazták.

²¹ Fotó: Vojtkó István: Balassagyarmati városképek. Várostarténeti képeskönyv (továbbiakban: Vojtkó képeskönyv). 1977/57.

²² Képeslap, kl 129.

²³ 1959-től Kossuth Lajos utca.

²⁴ 1947-től Ady Endre utca

Ez az irány is elérte a vasútállomást, kezdetben csak előfizetői légvezetékek üzemeltek rajta, de a második világháború utáni időkben mikor már szaporodtak a helyközi áramkörök ezen az irányon is csatlakoztak a központhoz.

Az 1950-es években az épületek tetőzetén már nem lehetett újabb légvezetékeket feszíteni. A meglévő légvezetékek alá *ólomburkolatú légkábelek* épültek a Rákóczi fejedelem útja páros és páratlan, a Bajcsy-Zsilinszky Endre utca páratlan, a Kossuth Lajos utca páratlan oldali épületein. Az *ólomburkolatú légkábeleknek* parafinnal itatott textil érszigetelésük, megerősített ólomköpenyűk volt. Réz erű, 5x2, 10x2, 13x2, 26x2 érpáros *légkábelek* épültek a balassagyarmati háztetők felett.

Az 1990-es évek közepétől lehetőség nyílt a kifeszültségű elektromos hálózat oszlopain távbeszélő *önhordó légkábel* építésére. Azonban városunkban ilyen nem készült.

Az 1960-as években pedig a postaépület kábelpincéjéből kiindulva a gyalogjárókban cső és kábel épült, melyek egyes épületek padlásterében végződtek a *tetőtartó elosztóban*. *Tetőtartó elosztó* létezett nyugati irányban: Városháza, megyeháza, törvényszék, Hétvezér utca 2. sz. épületeken. Keleti irányban: Szerb utca 1. sz., Mikszáth Kálmán utca 1. sz., Rákóczi fejedelem út 57. sz., Hunyadi utca 2. sz., Jókai Mór utca 2. sz. épületeken. Déli irányban: Bajcsy-Zsilinszky Endre utca 1. sz., Ady Endre utca 2. sz., Honvéd utca 2. sz., Kossuth Lajos utca 25. sz., Kossuth Lajos utca 37. sz. épületeken.

Abban az időben, amíg a balassagyarmati épületek tetőzete fölött működött a telített légvezetékes távbeszélő hálózat hatalmas vezetékkötege, alatta a légkábel, nem történt személyi sérüléssel járó esemény, ami a *távírdá munkások*, zavarelhárítók, vonalfelügyelők körültekintő munkáját, valamint a munkát irányító vezetőt dicséri. Történt azonban egy nevezetes esemény az 1960-as évek elején, amikor is egy igen szélsőséges időjárású napon: hullott a hó, a viharos szél fújta a havat, a Rákóczi fejedelem útján működő fényképész műterem havas, jeges üvegtetőzete megsérült egy *távírdá munkás* ilyen időben is végzett zavar elhárítási munkája nyomán. Személyi sérülést ugyan nem történt, de kis riadalmat azért okozott a fényképésznek és az éppen fényképezendőknek.